

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15623/2022
19.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., правних следбеника сада пок. ВВ, бившег из ..., ГГ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ..., које заступа Драган Живковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, чији је законски заступник Државно правобранилаштво – Одељење у Ваљеву, ради утврђења, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1434/22 од 17.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 19.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1434/22 од 17.05.2022. године, тако што се утврђује да су тужиоци АА из ... и ББ из ..., као правни следбеници покојног ВВ, бившег из ..., на основу одржаја сувласници са по 4/12 идеалних делова, тужиља ГГ из ... са 2/12 идеалних делова, тужиља ДД из ... и тужиља ЂЂ из ... са по 1/12 идеалних делова на:

-кп.бр. .. поток, њива 3. класе површине 0.44.72 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 0.58.11 ха
-кп.бр. .. поток, њива 3. класе површине 1.84,19 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 2.05.38 ха
-кп.бр. .. поток њива 5. класе површине 7.25.04 ха, све укупне површине 11.14.61 ха

-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 1.01.08 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 0.32.63 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 0.10.36 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 1.25.88 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 1.34.81 ха
-кп.бр. .. поток, њива 4. класе површине 0.27.15 ха
-кп.бр. .. поток, њива 3. класе површине 1.38.82 ха
-кп.бр. .. поље, пашњак 2. класе површине 0.72.57 ха
-кп.бр. ..., њива 4. класе површине 1.57.81 ха, све уписане у лист непокретности број .. КО ..., и на:

-кп.бр. ..., њива 3. класе површине 0.42.89 ха
-кп.бр. .., њива 4. класе површине 0.55.76 ха, укупне површине 0.98.65 ха

- кп.бр. ..., њива 3. класе површине 0.36.34 ха
- кп.бр. ..., њива 4. класе површине 0.29.48 ха, укупне површине 0.65.82 ха
- кп.бр. ..., њива 4. класе површине 0.52.26 ха и
- кп.бр. ..., њива 4. клас површине 1.40.18 ха, све уписано у лист непокретности ..

КО ... село,

што је тужена Република Србија – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде дужна признати и трпети да се тужиоци на основу ове пресуде у катастру непокретности и другим јавним књигама упишу као власници наведених катастарских парцела.

ОБАВЕЗУЈЕ се тужена да на име трошкова парничног поступка тужиоцима, као солидарним повериоцима, исплати износ од 450.500,00 динара, у року од 15 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Мионици П 24/19 од 14.02.2020. године, првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено утврђење сувласничких удела тужилаца на означеним катастарским парцелама, уписаним у лист непокретности .. КО ... село, што би тужена била дужна признати и трпети упис сувласничког права тужилаца у катастру непокретности и другим јавним књигама на наведеном земљишту. Другим ставом изреке обавезани су тужиоци да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1434/22 од 17.05.2022. године, донетом након одржане расправе у другостепеном поступку, првим ставом изреке, укинута је пресуда Основног суда у Мионици П 24/19 од 14.02.2020. године. Другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено утврђење по основу одржаја сувласничких удела тужилаца на катастарским парцелама уписаним у лист непокретности број .. КО ... село, што би тужена била дужна признати и трпети упис сувласничког права тужилаца на означеном земљишту, у катастру непокретности и другим јавним књигама. Трећим ставом изреке обавезани су тужиоци да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Четвртим ставом изреке одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да ради разматрања правног питања од општег интереса иста буде разматрана применом члана 404. ЗПП.

Разматрајући изјављену ревизију применом члана 403. став 2. тачка 3. у вези са чланом 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни суд је нашао да је ревизија дозвољена и основана, те с обзиром да је донета након одржане расправе у другостепеном поступку, није било разлога да се иста разматра као изузетно дозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правном претходнику тужилаца, покојном ЕЕ, бившем из ..., применом Закона о пољопривредном земљишном фонду су током 1954. године одузете катастарске парцеле укупне површине 24ха 17а 69м². По ступању на снагу Закона о начину и условима признања права и враћању земљишта које је у друштвену својину прешло по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа (у даљем тексту Закон о враћању земљишта), унук ранијег власника, у овом поступку првобитни тужилац ВВ, дана 02.04.1991. године је Комисији Општине Мионица поднео захтев за враћање предметног земљишта. У време ступања на снагу Закона о враћању пољопривредног земљишта, наведене катастарске парцеле биле су у поседу ДП „Мионица“, чији се директор сагласио са усменим предлогом чланова Комисије да се земљиште преда у државину ВВ, који је на тај начин у посед спорних непокретности уведен новембра 1991. године. Комисија Општине Мионица никада није донела коначно решење о враћању наведених катастарских парцела које од 1991. године правни претходник тужилаца и тужиоци лично несметано држе и обрађују.

Доказима изведеним на расправи отвореној у другостепеном поступку – извештајем катастра непокретности и вештачењем, утврђено је да је део спорног пољопривредног земљишта правном претходнику тужилаца ЕЕ одузет 1954. године, да је део добијен у замену за катастарске парцеле које првобитном тужиоцу ВВ нису могле бити враћене, а за део катастарских парцела које тужиоци имају у државини, исти нису доставили доказ о начину стицања права свог правног претходника ЕЕ на истима.

Код овако утврђеног чињеничног стања другостепени суд је закључио да се тужиоцима не може пружити тражена правна заштита, јер код неспорне чињенице да предметне катастарске парцеле они лично и њихови правни претходници у поседу држе од 1991. године, тужиоци нису могли бити савесни с обзиром да имају сазнање да по захтеву првобитног тужиоца ВВ за враћање земљишта надлежни орган, Комисија Општине Мионица, није одлучила коначним решењем донетим у законом предвиђеном поступку. Околност да Комисија општине Мионица надлежна за одлучивање о захтеву за враћање земљишта, годинама уназад више не постоји, по становишту другостепеног суда без утицаја је на одлуку у овој парници с обзиром да је због ћутања администрације тужиоцима била доступна уставна жалба услед повреде права на имовину.

Врховни суд није прихватио као правилну ревизијом побијану другостепену пресуду, налазећи да је заснована на погрешној примени материјалног права.

Чланом 1. Закона о враћању земљишта („Службени гласник РС“ бр. 18/91...42/98) прописано је да ће се земљиште одузето по основу Закона о пољопривредним земљишном фонду друштвене својине и додељивања земље пољопривредним организацијама („Службени лист СНРЈ“ број 22/53, Службени лист СФРЈ број 10/65, Службени гласник СРС број 51/71 и 53/73 и Службени лист САП Војводина број 26/72) и земљишта конфискованог због неизвршавања обавеза и обавезног откупа пољопривредних производа по прописима о обавезном откупу, вратити у својину ранијем сопственику и његовим правним следбеницима под условима и на начин утврђен овим законом. Ставом 2. истог члана прописано је да је предмет враћања земљиште које се на дан подношења захтева налази у друштвеној својини.

Чланом 2. тог закона прописано је да поступак по захтеву за враћање земљишта води и решење доноси комисија коју образује министар пољопривреде, шумарства и водопривреде на предлог Скупштине општине.

Првобитни тужилац, сада покојни ВВ је Комисији Општине Мионица захтев за враћање земљишта одузетог његовом деди ЕЕ током 1954. године, поднео дана 02.04.1991. године и у посед предметног земљишта је уведен новембра 1991. године посредством наведене Комисије. Током периода свог рада, наведена Комисија о његовом захтеву није одлучила, а више од 15 година уназад иста не постоји.

Правни претходник тужилаца и тужиоци лично, као правни следбеници покојног ЕЕ, држаоци су предметних катастарских парцела од новембра 1991. године и у посед су уведени од стране чланова Комисије за враћање земљишта Општине Мионица и уз сагласност директора Друштвеног предузећа „Мионица“, које је до тада земљиште користило и које је у међувремену отишло у стечај.

Чланом 20. став 1. Закона о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 са изменама и допунама“ „Службени лист СРЈ“ број 29/96 и „Службени гласник РС“ број 115705) прописано је да се право својине стиче по самом закону, на основу правног посла и наслеђивњем, док је ставом 2. истог члана прописано да се право својине стиче и одлуком државних органа на начин и под условима одређеним законом.

Чланом 28. став 2. Закона прописано је да савесни и законити држалац непокретне ствари на коју други има право својине стиче право својине на ту ствар одржајем протеком десет година, ставом 4. истог члана прописано је да савесни држалац непокретне ствари на коју други има право својине стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 20 година, а ставом 5. истог члана прописано је да наследник постаје савесни држалац од тренутка отварања наслеђа и у случају када је оставилац био несавесни држалац, а наследник за то није знао нити је могао знати, а време за одржај почиње тећи од тренутка отварања наслеђа.

Првобитни тужилац ВВ, његови правни следбеници и правни следбеници покојног ЕЕ у савесној су државини предметних катастарских парцела од новембра 1991. године од када их несметано обрађују. Посед на овим катастарским парцелама, које скупа имају површину 23.73.43 хектара (према решењу Народне Републике Србије, Народног одбора Среза Ваљевског – Комисије за пољопривредно земљишни фонд број 36 од 01.03.1954. године ЕЕ је одузето земљиште површине 24.17.69 ха), покојни ВВ није самовласно стекао већ је у посед уведен од стране чланова општинске комисије који су били надлежни за доношење коначне одлуке о враћању земљишта по његовом захтеву, до чега током рада комисије није дошло. Код оваквог стања ствари, одсуство формалног решења о враћању земљишта не може бити од утицаја на основаност истакнутог тужбеног захтева, односно тужиоцима се не може ускратити тражена правна заштита ни у односу на катастарске парцеле које по наведеном решењу од 01.03.1954. године нису одузете од ЕЕ и које првобитном тужиоцу ВВ нису предате у поступку комесације. Стицање својине одржајем је оригинарни начин прибављања права власништва, за који је битна савесност стицаоца која се сходно члану 72. став 3. у вези са ставом 2. Закона о основама својинскоправних односа претпоставља.

Противно становишту другостепеног суда, терет доказивања није био на страни тужилаца већ на страни тужене која сходно члану 228. у вези са чланом 231. ЗПП није понудила доказе у прилог несавесности тужилаца и њихових правних претходника, а уверење парничних странака о томе да држе сопствено земљиште подржано је несметаним обрађивањем истог у периоду дужем од три деценије.

На основу изложене правне аргументације, применом члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Применом члана 165. став 2. у вези са чланом 153. став 1, 154. и 163. став 1. и 2. ЗПП тужиоцима је признат износ од по 10.500,00 динара за састав тужбе и два правна образложена поднеска, износ од 13.500,00 динара за приступ адвоката на пет одржаних рочишта, износ од по 9.750,00 динара за приступ адвоката на седам неодржаних рочишта у периоду док је заступао само једну странку, као и износ од 18.000,00 динара за приступ адвоката на једно одржано рочиште и износ од 41.250,00 динара за састав једног правно образложеног поднеска након што је у парницу ступило више тужилаца (трошкови првостепеног поступка), износ од 82.500,00 динара за састав жалбе, износ од по 18.000,00 динара за приступ адвоката на четири одржана рочишта, износ од по 9.750,00 динара за приступ адвоката на шест неодржаних рочишта (трошкови другостепеног поступка). Ревизијски трошкови тужиоцима нису досуђени, јер сходно члану 163. став 2. ЗПП нису били опредељени.

**Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић